

AANTEEKENINGEN OVER NEDERLANDSCHE LEPIDOPTERA

DOOR

P. C. T. SNELLEN.

Naauwelijks is er een jaar verlopen sedert het manuscript mijner «Vlinders van Nederland» mijne handen verliet en reeds zie ik mij in staat, het waarnemen van een aantal voor ons vaderland nieuwe soorten, tot de Macrolepidoptera behoorende, mede te deelen. Dat het toeval de ontdekking van die soorten moge begunstigd hebben, is wel aan te nemen, doch de hoofdoorzaak ligt daarin, dat verscheidene ijverige Entomologen in de zuiderhelft des lands — tevens het aan vlindersoorten rijkste gedeelte daarvan — zich bijzonder op het nasporen der inlandsche Lepidoptera hebben toegelegd. Hoewel het met grond te verwachten is dat de ontdekking van nog meer soorten het gevolg van de voortdurende werkzaamheid onzer Lepidopterologen, vooral in het bovengenoemde gedeelte onzes vaderlands zal zijn, zoo komt het mij toch voor dat ik onbillijk zoude handelen met de vermelding van het reeds gevondene langer uit te stellen. De vriendelijkheid der ontdekkers toch die mij hunne voorwerpen tot verifiëering der determinatie toezonden, maakt het mij ten pligt, de gelukkige vondsten bekend te maken, ook tot aansporing van anderen. Ik heb dus het genoegen hierbij de namen van 19 Macrolepidoptera, nieuw voor de fauna van Nederland, op te geven, met korte vermelding hunner kenmerken en der vindplaatsen, terwijl ik de gelegenheid waarneem hierbij tevens eenige door mij verzamelde aantekeningen over de

reeds door mij beschrevene soorten het licht te doen zien en het stuk van den heer de Gavere, getiteld: « Notices sur quelques Macrolépidoptères indigènes » zie Tijdschrift voor Entomologie, X^e deel (2e Serie, deel 2) p. 185 enz. te bespreken. De vermelding van eenige andere mij nog buitendien als nieuwe inlandsche Macrolepidoptera opgegevene soorten, houd ik om verschillende redenen terug, daar ik het mij tot vasten regel heb gesteld om geene soorten op te geven dan die, waarvan ik exemplaren heb gezien¹, en die mij ook buitendien niet den minsten twijfel aan hare indigeniteit overlaten.

Het is mijn voornemen, deze opgaven van tijd tot tijd te vervolgen, weshalve ik mij aanbeveel voor mededeelingen van nieuwe soorten, vangplaatsen van reeds bekende doch *zeer zeldzame* soorten en in het algemeen van alle opmerkingen die tot aanvulling en verbetering zouden kunnen strekken van mijne beschrijving der Nederlandsche Macrolepidoptera.

De nieuwe soorten, systematisch gerangschikt, zijn:

Sect. A. **Rhopalocera.**

Fam. A. PAPILIONIDAE.

Subfam. B. SATIRYDAE.

Genus. II. *Pararge* Hb. ²

5. *Maera* L.

Bovenzijde bruingrijs met hoogrood geel, de vleugelwortels daar ongeteekend. 44—48 mm.

L. S. N. Ed. X. 96. — H. Pap. f. 174, 175 ♀ p. 29. N. 50. —
O. et Tr. I. 1. 231; X. 1. 56. — *Adrasta* O. et Tr. IV.
157. — H. Pap. f. 856—859.

De vlinder onderscheidt zich van *Megaera* met wien hij in bouw en aanleg van teekening zeer overeenkomt, behalve door

¹ Ik neem dus de vier door den heer de Gavere als nieuw opgegeven soorten, te weten: *Argynnis Pales* W. V. (*Arsilache* Esp.), *Zygaena Minos* W. V., *Z. Ionice-rae* Esp. en *Nemoria Porrinata* Zell. nog niet op. De nasporing dezer species beveel ik der zorgen van onze Lepidopterologen bijzonder aan.

² Volgens Dr. Speyer en niet *Pararga* Hb.

zijne meerdere grootte, steeds door het ontbreken der teekeningen op de bovenzijde der vleugelwortels. Slechts zelden is een flauw spoor te zien van de duidelijke donkere streepjes die men bij *Megaera* in de middeneel der voorvleugels bemerkt. De type dezer nieuwe soort is overigens op de bovenzijde effen donker grijsbruin van grondkleur; voorbij de dwarsaders met eenen band van hoogroodgele vlekken voor den achterrand; een groot, zwart, witgekernd oog in de voorvleugelpunt en twee of drie kleinere langs den achterrand der achtervleugels; bij de variëteit, *Adrasta* Hfmgg., O., verbreidt zich dit roodgeel ook wortelwaarts der dwarsaders over den vleugel.

Rups volgens Oechsenheimer groen met witte zijdestreep en donkere ruglijn. Op *Poa*, *Festuca*.

Door den heer F. M. J. Heylaerts Jr. is einde Julij een stuk op de Galdersche heide bij Breda in Noordbrabant gevonden, terwijl de heer Maurissen mij opgeeft dat de heer Maassen einde Junij een exemplaar der variëteit *Adrasta* bij Vaals in Limburg ving.

Fam. 2. HESPERIDAE.

Gen. 1. *Syrichthus*, Bdv.

2^b. *Sao* H.

Vergelijk VI. v. N. p. 80 noot 1 voor de kenmerken enz. dezer soort, die eene vlugt heeft van 21—25 mm.

Zij is niet zeer zeldzaam in het begin van Junij in de vestingwerken ten zuiden van Maastricht (Maurissen.).

Sect. B. **Heterocera.**

Fam. 6. PSYCHIDAE.

Gen. 1. *Psyche* Schrank.

1^b. *Villosella*, O.

De op p. 121 noot 1 der VI. v. N. vermelde zakken hebben in Julij 1867 vlinders van *Psyche villosella* opgeleverd; ik ontving de voorwerpen echter te laat, om de beschrijving nog te kunnen opnemen.

De invoeging dezer nieuwe soort vereischt eene kleine wijziging in de analytische tabel van het genus *Psyche* op p. 121. I blijft, doch dan komt: Achtervleugels met 7 aderen (*Unicolor*, *Villosella*.) Achtervleugels met 8 aderen (*Fusca*). De nadere kenmerken van *Villosella* zijn alsdan:

Vleugels dun grijs behaard, de voorrand der voorvleugels bijna ongebogen, hunne dwarsader donkerder en dikker bekleed dan het overige van den vleugel; lijf zeer dik en wollig behaard. Vlugt 24—26 mm.

Vergelijk: O. et Tr. 5. 180. — H.S. S. B. 2 p. 20 Bomb. f. 100 (♂). — v. Hein. I p. 181. — Backer T. v. E. X. (2^e serie 2) p. 256—9 pl. 11.

Voor beschrijving van rups en vlinder zie men verder het Tijdschrift l. c..

Behalve op de heidevelden der Veluwe in Gelderland waar de heer Backer Jr. te Oosterbeek deze soort het eerst ontdekte, is zij ook in Noordbrabant bij Breda door den heer Heylaerts aangetroffen.

Fam. 9. CHELONARIAE.

Subfam. B. NOLINA.

Gen. II. *Nola* Leach.

1^a. *Togatulalis* H.

Behoort onder afdeeling I en hare diagnose is:

In de achtervleugels ader 4 aanwezig, gesteeld met 5; op de voorvleugels de eerste en tweede dwarslijn spits getand, de laatste van ader 5 tot den voorrand met eene groote bogt; tusschenbeiden meestal eene zeer dikke, rondgebogen zwarte middenlijn. Vlugt 22—26 mm.

H. Pyr. f. 150 (151) p. 7 N. 1. — O. et Tr. VII. 91, X. 5. 40.

Verreweg de grootste soort van het genus. De steel van ader 5 en 4 der achtervleugels zeer lang en daardoor die aderen vrij kort. Grond der voorvleugels witgrijs, het middenveld don-

kerder, de middenlijn soms dubbel (bij het exemplaar van Maurissen) ook wel niet aanwezig volgens Treitschke. Achtervleugels bruingrijs, zonder middenvlek.

Van einde Junij tot in Julij.

Rups op eiken, zie bij Tr., X. 5. 40, waar zij uitvoerig beschreven is.

Een exemplaar dezer nieuwe soort is bij Venlo in Limburg gevonden (mededeeling van den heer Maurissen).

Fam. 16. CYMATOPHORIDAE.

Gen. II. *Nov. Gen.*¹

1. *Diluta* W. V.

W. V. p. 87. Fam. I. N. 6. — H. Noct. f. 206 ♀. — O. et Tr. V. 1. 90, VI. 1. 580. — Wd. f. 550. — Vlugt 50—55 mm.

Voor de kenmerken van het m. i. onder de Cymatophoriden nieuw te vormen genus, zie men de in de noot aangehaalde plaats. *Diluta* onderscheidt zich overigens van *Cymatophora Or* en *Ocularis*, met wie zij in bouw, grootte en teekening overeenkomt, door het ontbreken der cijfervormige lichte vlekken in het middenveld der voorvleugels; dit middenveld is afgezet door twee bruine banden, aan de toegewende zijden gezoomd met fijne zwarte, tegen den voorrand divergeerende lijnen.

September.

Rups volgens Treitschke in Mei op eiken, waskleurig bleekgeel met zwarten kop.

Een exemplaar dezer voor onze fauna nieuwe vlindersoort is door den heer Hamm in Limburg bij Venlo gevangen. Het zat in September tegen een eikenboompje (Maurissen).

Fam. 17. NOCTUINA.

Gen. VIII^b. *Cirrhoedia* Gn.

1. *Xerampelina* H.

Voor de generieke en specifieke kenmerken dezer nieuwe

¹ Het stuk waarop de schrijver doelt en dat wegens plaatsgebrek is blijven liggen, zal in de volgende aflevering het licht zien.

soort vergelijkte men Vl. v. N. p. 244, noot 2. De vlugt van den vlinder is 27—55 mm.

Een ♀ is door den heer Ziegeler tegen eenen esschenstam in Limburg bij Maastricht gevonden (Maurissen).

Gen. XII^b. *Anchocelis* Gn.

1. *Lunosa* Haw.

Haw. II. 205. — Wd. f. 185 (♂). — Gn. Noct. I. p. 567.

N. 612. — H. S. S. B. 2. p. 199 noot, f. 289 (♀). —

Neurodes H. S. Noct. f. 94. — Vlugt 52—56 mm.

Het onderscheid tusschen *Aporophyla* en *Anchocelis* zou volgens Lederer (Noctuinen Europa's, p. 50 sub. N. 26) daarin bestaan, dat bij het eerstgenoemde genus de palpen opgerigt en de habitus en teekening die der Hadeniden zouden zijn, terwijl hij van het tweede zegt: „Palpen hangend, habitus en teekening der Orthosiden.” Bij het schrijven van mijn boek bezat ik *Anch. lunosa* nog niet, doch thans kan ik, bij onderzoek mijner 5 stuks, zooveel verschil in den toestand der palpen met *Aporophyla* niet zien, maar het tweede kenmerk onderscheidt ten minste onze *Aporophyla*-soort, *lutulenta* W. V., duidelijk van *Anchocelis lunosa*, want de vlinder herinnert dadelijk aan *Orthosia pistacina* en *Taeniocampa gracilis*. Guenée, die deze vooral in het westen van Europa voorkomende soort omstandig en ook met hare rups beschrijft, beschouwt als type de voorwerpen met zwartgrijze, scherp heldergeel geaderde, duidelijk geteekende voorvleugels; var. A heeft bruinachtig, roodachtig of groenachtig gele voorvleugels die mede duidelijk geteekend zijn, en bij var. B zijn zij ijzerroestkleurig zonder andere teekening dan eene zeer duidelijke reeks van zwarte stippen langs de golflijn. De rups gelijkt naar zijne beschrijving op die eener *Agrotis* van afdeeling C. Zij wordt in April op drooge plaatsen gevonden, waar zij van gras leeft. Vliegtijd volgens Guenée Julij (Zie onder).

De eerste waarnemer hier te lande is de heer van Medembach de Rooy Jr., die den 1sten October 1867 een ♂, tot de

var. A behoorende, te Beek bij Nijmegen ving. Het exemplaar is gaaf en behoort misschien tot eene tweede generatie, waarvan Guenée niet spreekt,

Gen. XXXIII^b. *Hyppa* Dup.

1. *Rectilinea* Esp.

Het uit ééne europesche soort bestaande genus *Hyppa* in mijne analytische tabel der Noctuiden-genera op p. 245 komende, onder: *ee, f, gg*, "Thorax zonder pluim achter den halskraag. — Vlinders groot, stevig gebouwd. — De bekleeding van den rug alleen uit haren bestaande," — is van het mede uit eene soort bestaande genus *Moma* H te onderscheiden door de palpen, wier eindlid bij *Hyppa* kort en dik is, terwijl de kleur en de aanleg van de teekening der voorvleugels geheel afwijken van *Moma* en aan *Xylina* en *Cucullia* herinneren.

Men zie voor de beschrijving van het volmaakt insekt noot 1 op de genoemde p. 245 en de daar opgegeven schrijvers. De vlucht van den vlinder is 55—40 mm. Rups volgens Treitschke in gedaante op die van *Dipter. scabriuscula* gelijkende, bruin, op den rug met schuine donkerder streepjes en een blaauw waas. Zij leeft in October en November volwassen op bramen, weegbree, aardbeziënplanten en andere lage gewassen, overwintert en verpopt in het voorjaar.

De heer F. M. J. Heylaerts ving een afgevlogen, doch nog kenbaar voorwerp in het begin van Junij bij Breda. Tezelfder tijd zijn verscheidene exemplaren door de heeren Lewe van Middelstum, van Medembach de Rooy Jr. en door mij in het Rijkswoud bij Kleef, dicht bij onze grenzen gevangen.

Gen. LII^b. *Meliana* Curt.

1. *Dubiosa* Tr.

O. et Tr. X. 2. 86. — H. S. S. B. 2. p. 226 Noct. f. 556 ♀. — Schmidt, Stett. E. Z. 1838 p. 545. — *Flammea* Wd. f. 1458. — Vlucht 55—40 mm.

Zie voor de generieke en specifieke kenmerken noot 2 op p. 240 mijner VI. v. N. De kop van den vlinder is echter niet

met schubben, maar met kort afgeschoren haren bekleed en de achtervleugels van al de maanlijke vlinders die ik zag zijn grijs.

Van deze soort heeft de heer J. C. J. de Jonchere, te Dordrecht, den 18 Mei 1867 een ♂ bij die stad gevangen en in Mei 1868 weder een. Ook bij Groningen gevonden door Dr. de Gavere.

Gen. LV. *Agrotis* O. et Tr.

B.

7^a. *Neglecta* H.

Vlugt 33—40 mm. De kenmerken waardoor deze soort zich van de naauwverwante *Xanthographa* onderscheidt, zijn op p. 409 mijner Vl. v. N. opgegeven, als ook de voor haar te vergelijken schrijvers. *Agrotis neglecta* varieert sterk; de vlinders kunnen echter tot 2 hoofdrassen worden gebracht en daarvan is het typische (*Neglecta* H., Tr., H. S.) op thorax en voorvleugels grijs, lichter of donkerder, met roodachtig grijze franje; de variëteit *Cerasina* H. S. f. 151—5, heeft die lichaamsdeelen roodbruin, ongeveer gelijk aan den type van *Xanthographa*, doch de geheele beschubbing is bij *Neglecta* dof en glansloos.

Augustus. Eene generatie.

Rups, door Speyer zeer uitvoerig beschreven, van het najaar tot einde Junij op heide en boschbessen. Zij is groen, geel of bruinachtig met breede lichte zijstreep, spint in den grond in en ligt 4 weken eer zij verpopt.

De heer J. Backer Jr. te Oosterbeek, heeft *Agrotis neglecta* het eerst hier te lande waargenomen; hij ving den 18 Aug. 1868 een lichtgrijs typisch exemplaar bij Wolfhezen, dat hij mij ter determinatie zond. Welligt behoort ook tot deze soort de op de titelplaat van Sepp's IVe deel afgebeelde roodbruine heiderups.

Gen. LVI. *Caradrina*, O. et Tr.

A.

1. *Exigua* H.

H. Noct. T. 78 f. 562 ♀. — O. en Tr. V. 2. 254, X. 2. 81. —

H. S. S. B. 2 p. 212. f. 441 (niet duidelijk). — Millière Icones II. p. 222. pl. 73. f. 2, 3. (Met rups, vlinder zeer goed). Vlugt 28—50 mm.

Noctua exigua H., door Lederer tot *Caradrina* gerekend, zou, naar mijne analytische tabel der Noctuinen-genera, een nieuw genus vereischen, want kop en thorax zijn met groote, platte schubben bedekt terwijl zij bij de mij bekende, waaronder ook de, inlandsche soorten van *Caradrina*, slechts haren dragen. Ook zijn de palpen zeer smal, en pooten en borst vrij glad beschubd, terwijl Lederer teregt opmerkt dat de rug van het achterlijf op ring 1 een pluimpje draagt.

De generieke kwestie echter daarlatende, is het zeker dat het bovenstaande genoeg is om *Exigua* van onze overige *Caradrina* te onderscheiden en wij haar wel als eene afzonderlijke afdeeling aan het hoofd van het genus kunnen plaatsen.

De vlinder gelijkst overigens in bouw, kleur en teekening veel op onze bekende *Clavipalpis*, doch de witte, glanzige achtervleugels hebben bij *Exigua* eenen sterken weerschijn en zijn meer driehoekig.

Rups op *Polygonum* en andere lage planten, rond, naar voren iets verdunnend, de rug zwart, de buik bleek okergeel, de zijden met eene aan de rugzijde als een kamrad getande vuilwitte streep (Millière).

Van deze, hoofdzakelijk het zuiden van Europa bewonende soort, die in Italie en Spanje gemeen doch in het zuiden van Frankrijk zelden voorkomt, terwijl zij even zoo zeldzaam is in het zuiden van Engeland en in Duitschland nog niet gevonden is, werd den 24 Julij dezes jaars een vrij groot (50 mm.) duidelijk geteekend, gaaf exemplaar gevangen bij Dordrecht, door den heer J. C. J. de Joncheere, die dus onze fauna met eene zeer belangwekkende soort heeft verrijkt.

Gen. LXXII. *Erastria* O. en Tr.

2. *Deceptor* Scop.

Wortelweld en gewaterde band der voorvleugels geheel wit,

het middenveld grauwbrown; geene lichte taplek aan de franjezijde der niervlek. — 22—26 mm.

Scop. p. 214. N. 527. — *Atrātula* H. Noct. f. 296 ♀. —
O. en Tr. V. 5. 261. — Wilde p. 518.

Door het in de diagnose vermelde wordt *Deceptorīa* van *Pyrarga* onderscheiden. Men merkt verder op dat de tweede dwarslijn der voorvleugels zeer sterk getand en gebogen is en zich geene zwarte langsstreepjes in de bovenhelft van het middenveld en van den gewaterden band bevinden.

Rups, volgens de aangehaalde schrijvers, op gras.

De heer F. M. J. Heylaerts ving bij Breda in den zomer van het jaar 1868 een exemplaar dezer soort die nieuw voor onze fauna is.

Fam. 19. GEOMETRIDAE.

Gen. XXVIII. *Nyssia* Bdv.

A.

1^a. *Zonaria* W. V.

Zie voor de kenmerken etc. Vl. v. N. p. 582, noot 1. —
Vlugt van het ♂ 26—28 mm.

Ader 5 der achtervleugels is bij deze soort slechts weinig dunner dan de andere aderen, doch de zeer plompe bouw van den geheelen vlinder toont ten eerste het genus *Nyssia* aan.

In Limburg gevonden. Bij Venlo 2 exemplaren (van den Brandt); Maastricht (Clumper, Maurissen, beiden 1 exemplaar); allen in het voorjaar.

Gen. XXXI. *Boarmia* Tr.

C.

8^a. *Consonaria* H.

H. Geom. f. 157. — H. S. S. B. 5 p. 82 f. 246 ♀. — Wilde
p. 406. — Vlugt 52—54 mm.

Deze reeds op p. 589 in noot 2 besproken soort, komt in de analytische tabel van het genus onder III, A, aaa, en onderscheidt zich van *Punctulata* door de meerdere grootte en

door dat: 1° de achterrand der achtervleugels puntig gegolfd, 2° de kleur lichtgrijs is. Verder is de eerste dwarslijn op de voorvleugels dubbel, de tweede op de achtervleugels duidelijk getand. Voor het onderscheid van *Crepuscularia* waarop zij in uiterlijk zeer gelijkt, zie men noot 2 op de boven aangehaalde bladzijde.

April, Mei. Eene generatie?

Rups naar Wilde in het najaar op berken en linden, schorskleurig; verandert in den grond.

De heer H. Baron Lewe van Middelstum ving te Beek bij Nijmegen een exemplaar dezer voor onze fauna nieuwe soort.

Gen. XXXII. *Gnophos* Tr.

1^a. *Furvata* W. V.

W. V. p. 108. Fam. I N. 1. — O. en Tr. VI. 1. 161. —
Furvaria H. Geom. f. 144 (♂). — Vlucht 45—54 mm.

Van onze tot dusverre eenige inlandsche *Gnophos* (*Obscurata*) onderscheiden door veel aanzienlijker grootte, heeft deze vlin-der zeer spitsgepunte, donker blaauwgrijze vleugels; op de voorvleugels wordt het donkerder middenveld door 2 getande donkere lijnen ingesloten. Middenvlek en golfslijn flauw.

Rups volgens Treitschke op lage planten, zeer stokkerig en stijf.

Een ♂ in Limburg op den St. Pietersberg bij Maastricht door den heer Clumper gevangen (Maurissen).

Gen. XLIX. *Cidaria* Tr.

K.

57^b. *Fluviata* H.

H. Geom. f. 280 ♀ f. 281 ♂. — Hein. p. 792. — Millière
Icones II p. 577, pl. 90 f. 4—10. — *Gemmata* H. Geom.
f. 285. — O. et Tr. X. 2. 207. — 20—25 mm.

Deze nieuwe soort komt onder I, D, aa, bb, cc, waar eene nieuwe verdeeling wordt gevormd:

ddd. Middenveld in het midden zwartgrijs met kleinen,

witten, zwartgekernden ring; het overige der voorvleugels roodbruin met zeer fijne witte, gegolfde teekeningen. Achtervleugels donkergrijs en roodbruin met fijne witte lijnen.

De achterrand zie ik niet gegolfd, gelijk Heinemann opgeeft. Deze soort verbindt eigenlijk afdeeling C en K van Cidaria.

Voor de rups vergelijkte men Millière, die ik op het oogeblik niet bij de hand heb.

Limburg; een exemplaar bij Venlo in September door den heer van den Brandt gevangen. (Maurissen.)

M.

66. Bifasciata Haw.

Grondkleur der voorvleugels in het middenveld zwartgrijs, dit franjewuarts onder ader 2 ongegolfd als de deelingslijn der tweede lichte dwarsstreep, in cel 2 en 5 met een scherp hoek of twee zulke tandjes. — 18—20 mm.

Haw. III. 554. — Hein. p. 744. — *Aquilaria* H. S. S. B.

III. p. 165 f. 556. — A. Schmid, Berl. E. Z. VII p. 65 (rups).

Sprieten als bij de overige soorten van M, doch de voorvleugels met vrij scherpe punt. De tekening duidelijk, eerste en tweede lichte dwarsstreep sterk bruingeel gemengd, de voorvleugelpunt met een zwart, naar binnen breed vervloeiend streepje. Het ontbreken van de lobachtige tanden in cel 2 en 5, aan de franjezijde van het middenveld der voorvleugels onderscheidt deze soort dadelijk van *Affinitata* en *Alchemillata*.

Augustus. Rups, volgens Schmid, op *Euphrasia lutea*.

Van deze soort ving de heer van Medembach de Rooij Jr. in Aug. 1866 een fraai exemplaar op het Langewater te Velp bij Arnhem.

Gen. L. *Eupithecia* Curtis.

I.

A.

f.

8. *Consignata* Borkh.

Borkh. V. 513. 146. — Hb. Geom. f. 247 ♀ — O. en Tr. VI. 2. 117. — Wilde II. 452. — Vlucht 20—25 mm.

Komt in de meeste opzigten overeen met de op p. 685 der Vl. v. N. noot 4 beschreven *Eup. venosata* F., doch de voorrand der voorvleugels heeft 4 groote, min of meer driehoekige bruine vlekken die met de basis aan den voorrand hangen. Middenvlek der voorvleugels zeer dik en lang.

April, Mei en Junij

Rups, volgens Wilde, in Junij op peeren- en pruimenboomen; zeegroen met eene reeks van vermiljoen-roode vlekken over den rug en eene gele zijlijn. Luchtgaten zwart, kop bleekgroen.

In Limburg; een exemplaar bij Venlo (van den Brandt), en een ♂ bij Maastricht (Maurissen).

B.

28^b. Debiliata H.

De kenmerken enz. dezer nu ook in ons vaderland ontdekte *Eupithecia* zijn door mij op p. 686 noot 4 van mijn boek opgegeven. Zij is even groot als *Rectangulata*.

Junij.

Een exemplaar is in Gelderland, te Beek bij Nijmegen, door den heer van Medembach de Rooij Jr. gevangen; een ander in Noordbrabant bij Breda door den heer F. M. J. Heylaerts Jr.

A A N T E E K E N I N G E N .

Pag. 55 en 57 *Lycaena Semiargus* v. Rottb. Ik zag over het hoofd dat de oogen, ofschoon fijn, echter duidelijk behaard zijn. De vlinder is echter van de mede behaarde oogen hebbende *Lyc. Icarus* door het ontbreken van de roodgepulde randvlekken der onderzijde dadelijk te onderscheiden.

" 58. *Lycaena Argiolus* L. Nu ook in Zuid-Holland bij Rotterdam door Dr. Kallenbach gevangen.

- Pag. 65. Noot 1 en p. 729 staat door eene schrijffout overal *Pol. Hipponoë* L., dit moet zijn *Hippothoë* L.
- " 106. *Sciuapteron tabaniformis* v. Rottb. In Limburg (Maurissen).
- " 109. *Sesia spheciiformis* Esp. In Limburg (Maurissen).
- " 120. *Psyche fusca* Haw. Noordbrabant, Breda (Heylaerts); Limburg (Maurissen).
- " 125. *Psyche plumifera* O. Na 1864 ook door den heer de Roo van Westmaas weder in de omstreken van Arnhem gevonden.
- " 170. *Orgyia Ericae* Germ. In 1868 talrijk in Noordbrabant bij Breda (Heylaerts).
- " 176. *Porthesia chrysorrhoea* L. Een exemplaar van den heer Maurissen heeft op de voorvleugels twee fijne zwarte stippen in de middencel, eene in het midden van cel 5 en een fijn zwart half maantje in den binnenrandshoek.
- " 180. *Bombyx tremulifolia* H. Nu ook in Gelderland bij Nijmegen door den heer Lewe van Middelstum. Zie mede verslag der 25^e Alg. Verg. van de Ned. Ent. Vereeniging, p. 19.
- " 242 en 455. *Scoliopteryx libatrix* L. In de analytische tabel van de genera der Noctuiden zijn door mij de naakte oogen van het genus *Scoliopteryx* verkeerdelyk als onbewimperd opgegeven. In het afgelopen najaar een paar versch gedooide exemplaren van *Libatrix* onderzoekende, zag ik echter de roodgele wimperharen zeer duidelijk en tegelyk, dat wanneer men den spriet op en neder bewoog, ook de wimperharen de beweging volgden, waaruit ik opmaak dat zij met de inrigting der sprieten in verband staan en dat dus de oogbewimpering niet zoo onbetekenend is als men op het eerste gezigt wel zou denken.
- " 262. *Acronycta Euphorbiae* W. V. Door den heer Heylaerts bij Breda weder ontdekt in twee exemplaren (♂ ♀)

die ik door de vriendelijkheid van den vinder voor mij heb. De vlugt is 51—52 mm.; zij zijn dus kleiner dan de door mij voor *Euphorbiae* opgegeven maat, verder is de kleur nog donkerder en de zwarte bestuiving grover en digter dan bij duitsche exemplaren in mijne collectie. In vleugelvorm toonen zij geen overgang naar *Acronycta Myricae* Gn. uit Schotland, maar komen in dat opzigt juist overeen met *Euphorbiae* H. S. f. 575, 576. Waarschijnlijk zijn echter *Euphorbiae* W. V., *Euphrasiae* Brahm., *abscondita* Tr. en *Myricae* Gn. niet specifiek verschillend.

De heer H. had *Euphorbiae* eerst voor *Auricoma* aangezien. Deze soort onderscheidt zich echter bij al het overeenkomende met *Euphorbiae* bijzonder duidelijk daarvan door de zwarte pijlvlek in cel 1^b, welke bij laatstgenoemde ontbreekt.

- Pag. 280. *Aporophyla lutulenta* W. V. De zoon van den ontdekker dezer soort hier te lande, de heer van Medembach de Rooy Jr., had het genoeg haar bij Arnhem weder te vinden. Bij Wolfhezen trof hij met den heer Backer Jr. in Junij verscheidene rupsen op *Calluna vulgaris*. Ook zijn in Noordbrabant bij Breda door den heer Heylaerts een ♀ en in Utrecht bij Soest door den heer Kinker een ♂ gevangen.
- » 504. *Orrhodia Silene* W. V. Ook in Noordbrabant bij Breda (Heylaerts).
- » 515. *Xylina furciferu* Hfn. Bij Breda een exemplaar (Heylaerts); Limburg (opgave van den heer Maurissen).
- » 522. *Cucullia Absinthii* L. In Noordbrabant is door den heer P. J. Veth Jr. een exemplaar bij St. Oedenrode gevonden.
- » 578. *Luperina strigilis* L. Dr. A. Speyer in de Stett. Ent. Zeit. 1867, p. 126 de var. *Fasciuncula* dezer soort besprekende, meent voor haar specifiek verschil met *Strigilis* en *Latruncula* (mede voor twee soorten gehouden) grond te vinden:

1° In den vorm der voorvleugels die spitszer zijn, terwijl de voorrand vlakker, in het midden zelfs iets hol en de achterrand op ader 5 hoekiger is, en van daar schuiner loopt dan bij *Strigilis*.

Vier mijner *Fasciuncula* hebben wel de spitsere vleugelpunt en den hoekiger achterrand, doch bij de andere 5 is de vleugelvorm volstrekt niet te onderscheiden van *Strigilis*. Het concave van den voorrand zie ik wel bij 2 *Strigilis* var. *Aethiops*, doch bij geen mijner 7 *Fasciuncula*.

2° Het middenveld is bij *Fasciuncula* onder de ronde en niervlek tot op de helft versmald.

Gaat niet door; bij 2 spits- en 1 stompvleugelige *Fasciuncula* is het middenveld wel zoo als Speyer opgeeft, doch bij 2 spits- en 2 stompvleugelige exempl. zelfs breeder dan bij 1 *Strigilis* type en 1 var. *Aerata*.

Pag. 451. *Agrotis Ericae* Bsd. Bij Nijmegen door den heer Lewe van Middelstum en bij Breda door den heer Heylaerts gevonden.

" 447. *Caradrina sericea* m. Van deze nieuwe soort komt onder denzelfden naam ook eene beschrijving door Dr. Speyer voor, in de Stett. Entom. Zeitung van 1867 p. 76, die eer gepubliceerd is dan de mijne. De heer Speyer moet dus als auteur vermeld worden. *Caradr. sericea* is ook in Duitschland ontdekt. Voor de kenmerken vergelijkte men nog nader de aangehaalde plaats in de Stett. Entom. Zeitung, waar eene zeer uitvoerige beschrijving voorkomt ook van het ♀, want behalve mijn ♂, had Dr. Speyer ook een duitsch ♀.

" 476. *Hydrelia venustula* H. Na de ontdekking dezer soort in 1864 door den heer M. G. van Woerden, is zij op verschillende plaatsen aangetroffen, als: weder bij Arnhem door de heeren Backer Jr., de Roo van Westmaas en door mij; bij Ruurlo door mij; bij Breda door den heer Heylaerts en, volgens eene opgave van den heer Maurissen, ook in Limburg.

- Pag. 565. *Acidalia umbalaria* H. Een fraai paar dezer zeldzame soort is door den heer Backer Jr. bij Oosterbeek gevangen.
- " 585. *Amphidasys betularia* L. Zie over de geheel koolzwarte variëteit dezer soort, door den heer Heylaerts bij Breda gevangen, het Verslag der 25^e Alg. Verg. van de Ned. Ent. Vereeniging, p. 25.
- " 587. *Synopsia fagaria* Thb. De rups leeft op Brem. De heeren van Medembach de Rooy en Backer Jr., vonden bij Arnhem in 1868 eenige exemplaren en kweekten daaruit de vlinders.
- " 590. *Boarmia viduata* W. V. Ook bij Nijmegen (van Medembach de Rooy Jr.)
- " 595. *Boarmia cinctaria* W. V. Ook bij Breda (Heylaerts) en in Limburg (Maurissen).

De heer de Gavere geeft in zijn bovengemeld stuk zes voor de Nederlandsche fauna nieuwe Macrolepidoptera op, te weten: *Argynnis Arsilachè* Esper (= *Pales* W. V. var.), *Zygaena Lonicerae* Esp., *Zygaena Minos* W. V., *Lithosia pallifrons* Zeller, *Meliana flammea* Curtis (= *dubiosa* Tr.) en *Nemoria porrinata* Zeller. Wat *Meliana dubiosa* aangaat, zoo is deze soort ook in Zuidholland ontdekt door den heer de Joncheere (zie boven) terwijl ik naar de beschrijving, die een mijner vrienden geeft van het voorwerp in de collectie van Natura Artis Magistra, waarnaar de heer de Gavere verwijst, alle reden heb om de determinatie voor juist te houden. Van de andere soorten zag ik echter nog geene inlandsche exemplaren en kan deze dus nog niet opnemen. Wat betreft *Arg. Pales*, zoo uitte ik reeds het vermoeden dat deze soort in Nederland voorkomt (VI. v. N. p. 28, noot 2) en tegen *Zygaena Minos* zou ik ook geene bezwaren hebben, doch wat *Z. Lonicerae* aangaat, is het niet

onmogelijk dat Dr. de Gavere eene *Trifolii* met 5 duidelijke vlekken voor *Lonicerae* had gehouden, daar ik nergens vind aangeetekend dat *Lonicerae* op dezelfde plaatsen als *Trifolii* voorkomt die op moerassige weilanden vliegt, maar het tegendeel wel stellig verzekerd wordt, zie Ochsenh. en Treitschke *Schn. v. E.* II. p. 49, X. 1. 105. Evenzoo vermoed ik dat de determinatie van *Nemoria porrinata* niet juist is; het onderscheid tusschen deze soort en *Viridata* ligt niet alleen in de tint van het groen, dat bij *Viridata* door den invloed van het zonlicht zeer spoedig verschiet, maar ook en wel hoofdzakelijk in de teekening van den voorrand der voorvleugels, die bij *Viridata* eenkleurig bleekgeel is, terwijl hij zich bij *Porrinata* duidelijk bruingevekt vertoont, en in de kleur van voorhoofd en voorheupen, bij *Viridata* donkerbruin, bij *Porrinata* bruingrijs. Daarenboven zijn, volgens Zeller en anderen, de vliegplaatsen van beide soorten verschillend en komt *Porrinata* meer zuidelijk voor dan *Viridata*, op plaatsen waar geen heide groeit, maar in bosschen waar de rups op loofhout leeft.

Wat eindelijk *Lithosia pallifrons* Zeller aangaat, zoo heb ik het voorwerp waarvan Dr. de Gavere op p. 199 van zijn opstel spreekt, nog in mijne collectie. Om de gele kleur van het gezigt hielden wij het in der tijd voor *Pallifrons*, doch overigens, vooral wat de gele kleur der vleugels aangaat, staat het zoo wat in het midden, tusschen *Pallifrons* en *Lutarella* Zeller. Men vergelijke overigens wat ik op p. 151 van mijn werk over deze soorten of variëteiten gezegd heb. Ik kan hier nog bijvoegen dat sedert mijn geloof aan het specifieke verschil van beiden niet versterkt is, daar Zeller mij schrijft dat *Lutarella* „doch auch in der Farbe des Kopfes etwas veränderlich ist“, terwijl een door hem als *Pallifrons* gezonden exemplaar, juist den voorvleugelvorm heeft van eene zeer geprononceerd typische *Lutarella*, die ik van hem ontving.

Op p. 192 geeft Dr. de Gavere van de inlandsche exemplaren zijner collectie van *Melitaea Artemis* W. V. (= *Aurinia* v. Rotth.) de vlugt op als 45—47 mm. Zoo groote inlandsche exemplaren zag ik nog nooit. Mijn grootste ♀ van var. *Beckeri*

uit Spanje, haalt naauwelijks 47 mm. en mijn grootste inland-sche slechts 57 mm. Ik houd dus die cijfers voor het gevolg eener schrijffout en denk dat men lezen moet 55—57 mm. Overigens moet ik aanteekenen dat het vermelde grootste inland-sche voorwerp de varieteit *Desfontainesii* van Herrich-Schäffer zeer nadert,

Rotterdam, 6 December 1868.
